

УДК 304(049.3)

СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

DOI: <https://doi.org/10.22182/sp.22019.6>

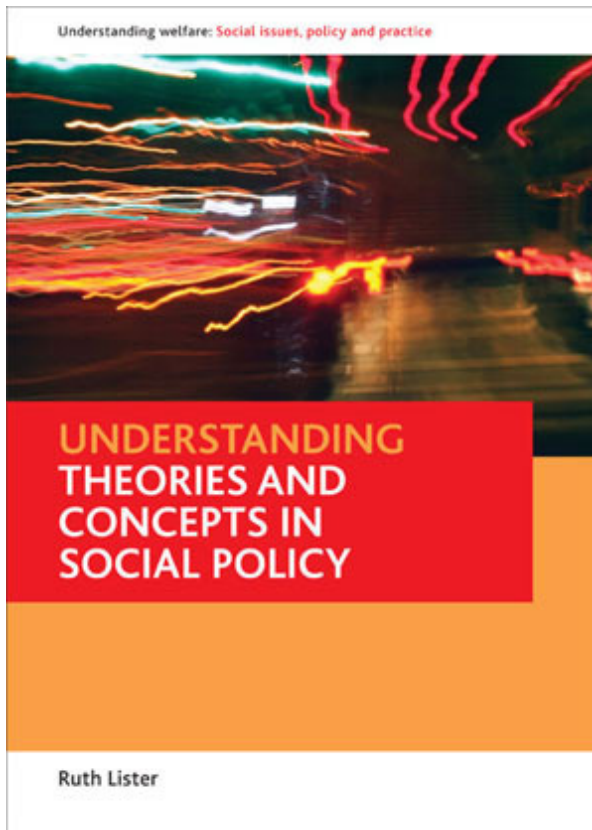
број 2/2019

Приказ

стр. 119-123.

*Наталија Перишић**

**Ruth Lister, UNDERSTANDING THEORIES
AND CONCEPTS IN SOCIAL POLICY,
Policy Bristol Press, 2017.**

* natalija.perisic@fpm.bg.ac.rs

Приступу социјалној политици, који се фокусирају на разматрања теорија, концепата и политичких идеологија, представљају важан допринос деконструкцији пракси социјалне политике. Вредност и релевантност теорија доводе се у питање данас. Неки од разлога за то проистичу из менаџерских приступа дизајнирању и креирању политика, као и инсистирању на тзв. тврдим доказима. Књига Рут Листер *Understanding Theories and Concepts in Social Policy* даје уверљиве аргументе за настојања и напоре који заговарају нужну употребу теорија, и то експлицитно, у дебатама о политикама и у самим политикама.

Први део књиге, *Теоријске перспективе у политичкој арени*, сачињавају два поглавља. У првом ауторка разматра доминантне идеолошке перспективе у Великој Британији након Другог светског рата. У другом, акценат је на критичким приступима социјалној политици, и то у свету уопштено, без осврта на појединачне државе. Предмет анализе су теоријски приступи који се сврставају у марксизам, феминизам, анти-расизам и енвиронментализам. Сваку од ове четири перспективе ауторка посматра са становишта њеног развоја и главних одредница, те процењује њихов актуелни утицај на социјалну политику. Тако она сматра да „континуирани утицај“ (стр. 63) марксизма проистиче из његових анализа о „динамици капитализма, класе, државе, породице, као и отуђења и потчињавања“ (стр. 63). Важност феминизма у социјалној политици она објашњава са становишта доприноса поновном промишљању концепата рада, старања о другоме, зависности, грађанства, нације и заједнице, као и времена (стр. 71–72). Анти-расизам процењује као приступ који обезбеђује свест о утицају „расе“ и етничког порекла на приступ социјалним правима, на суштински другачија искуства која етничке мањине имају као корисници програма социјалне политике у односу на већинско становништво, те на често заступљену последичну неадекватност услуга за „друге“ (стр. 81). На крају, закључује да енвиронментализам нуди „еколошки модел“ социјалне политике, заснован на одрживом расту, еколошки оријентисаним индикаторима развоја и благостања и радној етици која се на заснива на запослењу као јединој врсти рада (стр. 88).

Теоријске перспективе као аналитички инструмент представљене су у другом делу књиге, посредством три поглавља. За разлику од првог дела, у ком су у фокусу приступи који „нуде решења“ и чија је природа нормативна, у овом делу нагласак је на аналитичким и објашњавајућим приступима. Његово прво поглавље сагледава заокрет ка пост–модернистичкој мисли у социјалној политици, чији су фундаментални појмови анализирани и сагледани: дискурсивна природа политика, оријентација од универзалног ка посебном, вишеструки идентитети и субјективност. Ауторкин закључак је да је у „у својим најјачим формама пост–модернизам некомпатибилан са традиционалним интересовањима и приступима у социјалној политици, али да је у слабијим формама евидентно омогућио нове увиде“ (стр. 112). Следи друго поглавље, у ком се преиспитују социјална контрола, регулација и отпор. Ауторка супротставља модернизам и пост–модернизам. Први објашњава са становишта начина на које социјална политика представља средство контроле. Други, који поистовећује са Фукоовим ставовима и писањем, разматра са аспеката његовог концептуализовања моћи као дисциплинујуће моћи и био–моћи (стр. 120), а затим и техника дисциплиновања – класификовања људи, нормализовања и надзирања (стр. 123). Социјални конструктивизам је предмет трећег поглавља, чији је кључни сегмент објашњење социјалне конструкције сиромаштва, посредством појмова под–класе, зависности од накнада и услуга и социјалног искључивања.

Потребе, грађанство, социјална правда и сродни појмови су у фокусу трећег дела књиге, *Концепти*, који такође сачињавају три поглавља. Потребе, као један од фундаменталних појмова у социјалној политици, обрађене су у првом поглављу. Ауторка наглашава диверзитет у проучавању потреба: за разлику од аутора који сматрају да је природа потреба релативна, она наводи низ аутора који заступају становиште о универзалности потреба. Изузетно важна разматрања у овом делу она обезбеђује кроз приказ приступа интерпретација потреба Ненси Фрејзер. Наиме, потребе се преводе или не преводе у захтеве и у права, у зависности од њихове „тежине“, која је, пак, предмет интерпретације доносиоца одлука. У том контексту, ауторка преиспитује

капацитете експерата и професионалаца да процењују потребе других, а исходом сматра „незадовољеност неких потреба, са потенцијално снажним негативним последицама на појединце и шире друштво“ (стр. 193). Друго поглавље односи се на грађанство и заједницу, а започиње дефинисањем ових појмова и њихових сегмената. Иако су приступи који су заснивају на људским правима дубоко хуманистички, изузетно су утицајни они приступи који наглашавају обавезе и дужности, сматра ауторка (стр. 213). Они, парадоксално, потичу из различитих праваца: идеологија нове деснице, нових социјалних покрета, трећег пута. Слободу, једнакост и социјалну правду, који су обрађени унутар трећег поглавља, ауторка посматра као међусобно условљене идеје и концепте. Према неким становиштима, наводи она, слободу је могуће постићи само кроз већу једнакост. Једнакост је вишеструка, може да буде дефинисана са становишта морала, закона, политике, економије, итд (стр. 253). Социјална правда или правичност захтева и слободу, и једнакост, али и задовољавање потреба грађана.

На крају, ауторка издваја закључно поглавље за коју је инспирацију пронашла, између осталог, у Марксовој мисли „Филозофи су само тумачили свет на различите начине; ствар је у томе да га је потребно променити“ (стр. 255). У овом поглављу она стога процењује релевантност теорије за праксу социјалне политике. На примеру социјалних покрета указује на еманципаторни значај теорије за делање. У средишту њених разматрања су покрети за промене у државама благостања, покрети особа са инвалидитетом и покрети за глобалну социјалну правду.

Књига Рут Листер *Understanding Theories and Concepts in Social Policy* из 2017. године представља пето издање. Овај податак већ довољно указује на значај и релевантност разматрања у њој, која су само један сегмент читаве серије књига које је ауторка објавила о темама од значаја за социјалну политику. Међу научним доприносима књиге која је предмет овог приказа, свакако се налази свестрано образлагање бројних теоријских и идеолошких оријентација од значаја за савремену социјалну политику. Међутим, можда је њен практични

допринос још важнији, а то је аутентичан глас ауторке о нужности заступања политике на теоријама и вредностима које се заснивају на социјалној правди.